

Bryssel 4.11.2019
COM(2019) 562 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 428/2009 täytäntöönpanosta, mukaan lukien kertomus kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 428/2009 muuttamisesta 16 päivänä huhtikuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 599/2014 nojalla komissiolle siirretyn, delegoitujen säädösten antamisvallan käyttämisestä

KOMISSIION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 428/2009 täytäntöönpanosta, mukaan lukien kertomus kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 428/2009 muuttamisesta 16 päivänä huhtikuuta 2014 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 599/2014 nojalla komissiolle siirretyn, delegoitujen säädösten antamisvallan käyttämisestä

1. JOHDANTO

Asetuksen (EY) N:o 428/2009, jäljempänä 'asetus', 23 artiklan 3 kohdan mukaan komissio toimittaa Euroopan parlamentille vuosittain kertomuksen kaksikäyttötuotteiden koordinoitiryhmän toiminnasta, tutkimuksista ja kuulemisista. Lisäksi komissio antaa asetuksen (EY) N:o 428/2009 25 artiklan 2 kohdan mukaan neuvostolle ja parlamentille joka kolmas vuosi kattavan täytäntöönpano- ja vaikutustenarviointikertomuksen. Asetuksen 25 artiklan 3 kohdassa säädetään, että kertomuksen eri osissa on käsiteltävä kaksikäyttötuotteiden koordinoitiryhmän toimintaa, suojatun ja koodatun järjestelmän perustamista jäsenvaltioiden ja komission välistä tietojenvaihtoa varten sekä 15 artiklan 1 ja 2 kohdan täytäntöönpanoa valvontaluetteloiden ajan tasalle saattamisen osalta ja 24 artiklaa asetuksen rikkomisesta määrättävien kansallisten seuraamusten osalta. Tämän mukaisesti komissio alkoi julkaista vuotuisia vientivalvontakertomuksia vuonna 2013 ja totesi vuonna 2014 antamassaan tiedonannossa "Vientivalvontapolitiikan tarkastelu"¹, että kertomusten ja ei-arkaluonteisten valvontatietojen julkaiseminen on ratkaiseva toimenpide, jolla edistetään avoimuutta ja parannetaan toimijoiden vaatimustenmukaisuutta ja valvontavalmiuksia.

Lisäksi kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 428/2009 muuttamisesta 16 päivänä huhtikuuta 2014 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 599/2014² siirrettiin komissiolle valta antaa säädöksiä Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 290 artiklan mukaisesti asetuksen (EY) N:o 428/2009 liitteen I muuttamisen osalta kyseisen asetuksen 15 artiklan soveltamisalan mukaisesti. Näin varmistettiin, että kaksikäyttötuotteiden yhteinen luettelo saatetaan ajan tasalle säännöllisesti ja hyvissä ajoin niiden velvoitteiden ja sitoumusten mukaisesti, joita jäsenvaltiot ovat hyväksyneet osana kansainvälisiä vientivalvontajärjestelmiä. Valta antaa delegoituja asetuksia siirrettiin komissiolle viideksi vuodeksi, ja 23 a artiklassa säädetään, että "komissio laatii siirrettyä säädösvaltaa koskevan kertomuksen viimeistään yhdeksän kuukautta ennen viiden vuoden pituisen kauden päättymistä".

¹ COM(2014) 244 final, 24.4.2014.

² EUVL L 173, 12.6.2014, s. 79.

Tässä kertomuksessa, jonka komissio on laatinut kaksikäyttötutteen koordinoitiryhmän jäsenvaltioilta³ saatujen tietojen pohjalta, annetaan tietoa asetuksen täytäntöönpanosta vuonna 2018, ja se sisältää vuotta 2017 koskevat koostetut vientivalvontatiedot.

2. POLITIIKAN JA SÄÄNTELYKEHYKSEN KEHITYS

2.1 Vientivalvontapolitiikan tarkastelu

EU:n vientivalvonnan nykyaikaistamiseen tähtäävä lainsäädäntöprosessi alkoi vuonna 2016, kun Euroopan parlamentti ja neuvosto tarkastelivat tätä koskevaa komission ehdotusta⁴. Prosessi eteni vuonna 2018 Euroopan parlamentin hyväksyessä mietinnön ja vahvistaessa kantansa 17. tammikuuta 2018. Parlamentin kanta sisältää 101 muutosta, jotka osoittavat parlamentin kannattavan laajasti yhdenmukaisempaa ja tehokkaampaa valvontaa ja joiden avulla EU:n vientivalvontajärjestelmää mukautetaan vastaamaan uusiin kybervälvontateknologioihin liittyviin uuhkiin ja joissa huomioidaan ihmisoikeudet osana vastuullisempaa, arvoihin perustuvaa kauppaa ja ”suojelevaa Eurooppaa”. Neuvosto puolestaan jatkoi ehdotuksen tarkastelua vuonna 2018.

Komissio järjesti kohdennettuja kuulemisia ja tiedotusta keskeisille teollisuuden ja kansalaisyhteiskunnan sidosryhmille vuoden 2018 aikana. Yhdessä EU:n neuvoston puheenjohtajavaltiona toimineen Itävallan kanssa järjestettiin 13. joulukuuta 2018 vientivalvontafoorumi, jossa vaihdettiin näkemyksiä teollisuuden ja kansalaisyhteiskunnan sidosryhmien kanssa⁵.

2.2 Asetuksen (EY) N:o 428/2009 muuttaminen

Asetuksen 25 artiklan 3 kohdan c ja d alakohdan mukaan komission on annettava kertomus 15 artiklan 1 ja 2 kohdan täytäntöönpanosta asetuksen liitteiden I ja IV ajantasaistamisen osalta. Asetuksen liitettä I muutettiin raportointikaudella kerran. Komission 10. lokakuuta 2018 antamalla delegoidulla asetuksella (EU) 2018/1922⁶ liitteessä I oleva EU:n valvontaluettelo saatettiin ajan tasalle ja asetukseen sisällytettiin yli 200 muutosta, joista oli sovittu monenvälisten vientivalvontajärjestelmien puitteissa vuonna 2017 (useimmat muutoksista pohjautuivat Wassenaarin järjestelyn vuoden 2017 täysistunnossa sovittuihin muutoksiin; useat muutoksista koskivat tekstin muotoa). Myös asetuksen liitteet II ja IV saatettiin ajan tasalle liitteeseen I tehtyjen muutosten mukaisesti.

EU:n vuoden 2018 valvontaluettelon myötä asetettiin valvonnan alaisiksi sähköoptiset modulaattorit (3A001.i), puolijohteiden valmistusmaskien substraattiahiot (3B001.j) sekä fokusoivien tasorakenteiden näyttöpiirit (’ROIC’) (6A002.f). Valvonnan alaisuudesta poistettiin kolmiulotteiseen kuvankäsittelyyn tarkoitetut robotit (2B007.a), numeerisiin ohjausyksikköihin liittyvä teknologia (2E003.b) sekä työstökonekäskyjä tuottavat laitteet (2E003.d), ja valvontaa purettiin edelleen paranneltujen ”tunkeutumisohjelmistojen” (4D004), haavoittuvuuksien havaitsemisen ja kybertapahtumiin reagoimisen (4E001) sekä suurinopeuksisten elokuvakameroiden ja mekaanisten kameroiden (6A003.a) osalta. Lisäksi EU:n vuoden 2018 valvontaluettelon myötä muutettiin tarkastus- ja mittaajärjestelmien (2B006), laivojen kaasuturbiinimoottoreiden (9A002) sekä avaruusalusten maasta toimivien valvontajärjestelmien (9A004) valvontaa. Myös painesorvien (2B109) valvontaa muutettiin

³ Joidenkin jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset myös julkaisevat tietoja kaksikäyttötutteen kaupasta.

⁴ Komission ehdotus asetukseksi COM(2016) 616 on saatavilla osoitteessa <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?qid=1476175365847&uri=CELEX:52016PC0616>

⁵ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/december/tradoc_157562.pdf

⁶ EUVL L 319, 14.12.2018, s. 1.

rajoittamalla valvonta ohjustuotantoon, ja satelliittinavigointijärjestelmien (7A105) valvontaa muutettiin sisällyttämällä siihen sekä paikalliset että maailmanlaajuiset järjestelmät. Lisäksi muutettiin suihkuturbiini- ja ohivirtausmoottoreiden (9A101) valvontaa.

Kattava muutoksia koskeva muistio⁷ julkaistiin ohjeeksi, joka tarjoaa yleiskatsauksen kaikista kaksikäyttötutteen vuoden 2018 EU:n valvontaluetteloon tehdyistä teknisistä muutoksista. Ajantasaistettua ja konsolidoitua EU:n valvontaluetteloa alettiin soveltaa 15. joulukuuta 2018, mikä auttaa EU:ta noudattamaan kansainvälisiä sitoumuksiaan vientivalvonnan suhteen ja EU:n viejiä niiden tuotteiden osalta, joiden valvontaparametreja löysättiin.

Lisäksi komissio hyväksyi 19. joulukuuta 2018 asetusta koskevan muutosehdotuksen⁸ osana sopimuksettomien tilien varalta laaditun, tiettyjä aloja koskevan varautumissuunnitelman mukaista toimenpidepakettia Yhdistyneen kuningaskunnan Euroopan unionista eroamista varten. Ehdotuksessa lisätään Yhdistynyt kuningaskunta EU001-määrämaiden luetteloon, jotta vältetään Yhdistyneeseen kuningaskuntaan suuntautuvaan EU:n kaksikäyttötutteen vientiin kohdistuvat suhteettomat kaupan häiriöt ja kohtuuton hallinnollinen taakka ja pidetään samalla yllä kansainvälistä sekä EU:n turvallisuutta.

2.3 Kansalliset täytäntöönpanotoimenpiteet

Asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa. Siinä kuitenkin säädetään, että jäsenvaltioiden on toteutettava toimenpiteitä tiettyjen säännösten täytäntöön panemiseksi ja että tiedot näistä toimenpiteistä on julkaistava Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Asiaa koskeva ilmoitus⁹ julkaistiin 20. elokuuta 2016, ja siinä annetaan yleiskuva jäsenvaltioiden toteuttamista toimenpiteistä, joita ovat muun muassa välitystoiminnan ja kauttakulun valvonnan laajentaminen, valvonnan laajentaminen luetteloon kuulumattomiin tuotteisiin yleiseen turvallisuuteen ja ihmisoikeuksiin liittyvistä syistä, kansallisten yleisten vientilupien käyttöönotto ja EU:n sisäisten siirtojen valvonnan soveltaminen luetteloon kuulumattomiin tuotteisiin, sekä tietoja toimivaltaisista viranomaisista. Lisäksi jäsenvaltiot ilmoittivat uusista toimenpiteistä vuonna 2018: Italian 15. joulukuuta 2017 antamalla asetuksella nro 221 saatettiin kansalliset säännökset ajan tasalle asetuksen (EY) N:o 428/2009 mukaisesti, ja Luxemburg antoi 27. kesäkuuta 2018 vientivalvontaa koskevan lain. Lisäksi Alankomaat antoi 23. lokakuuta 2018 pilvipalvelujen vientiä koskevan ohjesäännön.

Asetuksen 24 artiklassa säädetään seuraavaa: ”Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen tämän asetuksen kaikkien säännösten asianmukaisen täytäntöönpanon. Sen on erityisesti säädettävä seuraamuksista, joita sovelletaan tämän asetuksen säännösten tai sen täytäntöönpanosäännösten rikkomiseen. Seuraamusten on oltava tehokkaita, oikeasuhteisia ja vakuuttavia.” Asetuksen 25 artiklan 3 kohdan e alakohdan mukaan komission kertomukseen on sisällyttävä erillinen osio ”jäsenvaltioiden 24 artiklan nojalla toteuttamista ja tämän artiklan 1 kohdan mukaisesti komissiolle tiedoksi antamista toimenpiteistä”. Tämän kertomuksen liitteessä esitetään luettelo tällaisista toimenpiteistä sellaisina kuin ne on ilmoitettu komissiolle.

⁷ Muistio on saatavilla osoitteessa http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/december/tradoc_157585.pdf

⁸ EUVL L 85 I, 27.3.2019, s. 20. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/496 annettiin 25. maaliskuuta 2019 (EUVL L 85 I, 27.3.2019).

⁹ EUVL C 304, 20.8.2016, s. 3.

3. KAKSIKÄYTTÖTUOTTEIDEN KOORDINOINTIRYHMÄN TOIMINTA

Asetuksen 23 artiklan 3 kohdan mukaan komission on toimitettava vuosittain Euroopan parlamentille kertomus kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmän toiminnasta, tutkimuksista ja kuulemisista. Tässä koordinoitiryhmässä ”komission ja jäsenvaltioiden asiantuntijat kokoontuvat tutkimaan kaikkia vientivalvonnan soveltamista koskevia kysymyksiä vientivalvonnan käytännön toteutuksen johdonmukaisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi kaikkialla EU:ssa”. Lisäksi 25 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaan kertomuksen eri osissa on käsiteltävä kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmää ja sen toimintaa.

Kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmä järjesti raportointikaudella seitsemän kokousta ja tarjosi siten tilaisuuden kuulemiseen useista asetuksen täytäntöönpanoon liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä. Kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmän asiantuntijat osallistuivat myös tekniseen seminaariin Yhdistyneen kuningaskunnan Euroopan unionista eroamisen valmistelemiseksi.

3.1 Täytäntöönpanokysymyksiä koskevat kuulemiset – yleinen tiedonvaihto

Kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmä järjesti **vientivalvontakysymyksiin liittyviä yleisiä tiedonvaihtoja** muun muassa EU:n vientivalvonnan nykyaikaistamiseksi. Koordinoitiryhmä tarkasteli *loppukäytön (valvontaluetteloon kuulumattomien tuotteiden) valvonnan täytäntöönpanoa* löytääkseen kansallisissa lähestymistavoissa ilmenevät samankaltaisuudet, ja lisäksi se toteutti kyselyn, jonka aiheena olivat *lupien voimassaoloon liittyvät kansalliset käytännöt*. Kysely paljasti eroja tähän aiheeseen liittyvissä kansallisissa käytännöissä.

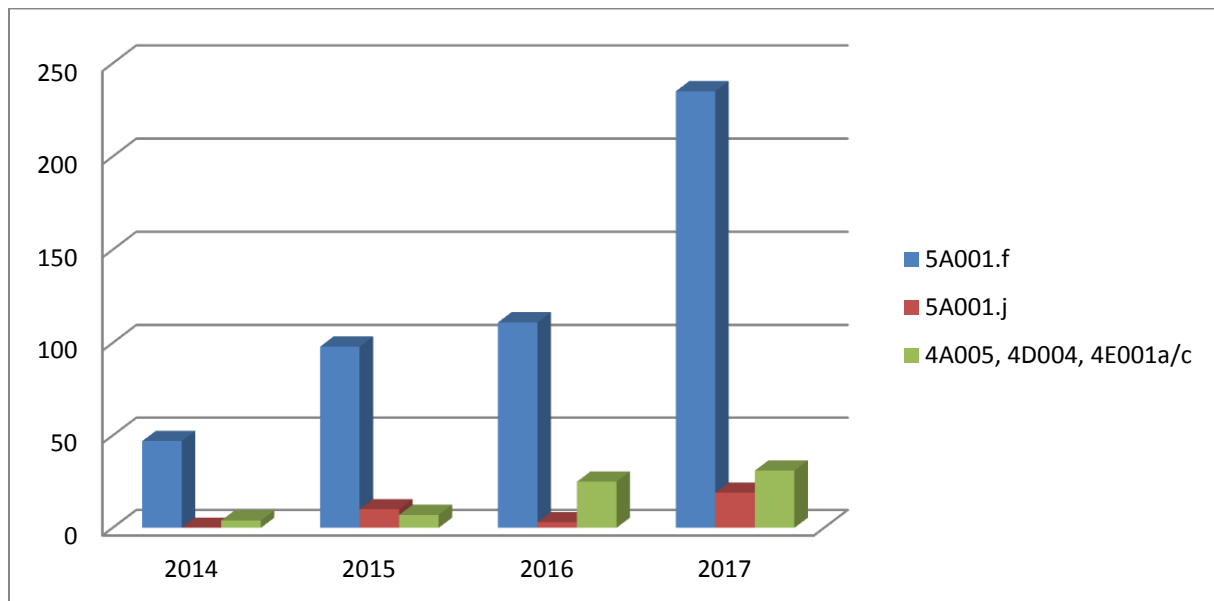
Kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmä keskusteli Euroopan tutkimusyliopistojen liiton (League of European Research Universities eli LERU on 23:n tutkimukseen keskittyvän eurooppalaisen yliopiston muodostama järjestö; <https://tinyurl.com/LERU-Dual-Use>) kannanotosta, jossa esitetään akateemisen alan keskeiset asetuksen täytäntöönpanoon liittyvät huolenaiheet. Koordinoitiryhmä kävi myös keskustelua erilaisista vaihtoehdoista, joilla voidaan kehittää ohjeistusta kaksikäyttötutustuotteiden tutkimuksen valvonnan johdonmukaisen ja tehokkaan soveltamisen edistämiseksi.

Kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmä järjesti **kansallisiin täytäntöönpanotoimenpiteisiin** liittyviä tiedonvaihtoja, ja se ryhtyi valmistelemaan toimenpiteitä koskevan ilmoituksen päivittämistä Italian ja Luxemburgin ilmoitettua kansallisista toimenpiteistään.

Koordinoitiryhmä tarkasteli tiedonvaihdon menetelmiä ja toimintamallia ja suoritti **vientilupatietojen kokoamisurakan** vuoden 2017 tiedoista tehostaakseen tiedonvaihtoa jäsenvaltioiden välillä ja lisätäkseen EU:n kaksikäyttötutustuotteiden vientivalvonnan läpinäkyvyyttä (tämän vuotuisen vientivalvontakertomuksen valmistelussa käytettiin EU 2017 -yhdistelmätietoja).

Kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmä järjesti verkkovalvontateknologiatuotteiden valvonnasta käydyn keskustelun puitteissa **verkkovalvontateknologiatuotteiden valvonnan soveltamista koskevan tiedonvaihdon** vuonna 2017. Saatujen tietojen perusteella lupia on

kasvava mutta rajallinen määrä (285 lupaa vuonna 2017). Samalla ajanjaksolla annettiin 34 verkkovalvontateknologiatuotteita koskevaa epäämispäätöstä¹⁰.

Kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmä valvoi valvontateknologian asiantuntijaryhmän (STEG) toimintaa. STEG-ryhmä piti yhden kokouksen vuonna 2018 ja seurasi asiaan liittyvää teknistä ja poliittista kehitystä, tarkasteli lupien ja epäämispäätösten kehityssuuntauksia ja tarjosi asiantuntemusta EU:n vientivalvonnan nykyaikaistamiseen liittyvän lainsäädäntöprosessin tueksi ja Wassenaarin monenväliseen vientivalvontajärjestelmään liittyviin teknisiin keskusteluihin.

3.2 Tekninen tiedonvaihto – täytäntöönpanoa koskevat kysymykset

- ***EU:n valvontaluettelon päivitysten valmistelun tukeminen***

Kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmää kuultiin laadittaessa asetuksen (EY) N:o 428/2009 liitteessä I olevan EU:n valvontaluettelon ajan tasalle saattavaa komission delegoitua asetusta, ja se tuki tätä laadintatyötä. Kansalliset asiantuntijat sekä Euroopan parlamentin tarkkailijat osallistuivat kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmän erityisistuntoon 17. toukokuuta 2018 ja esittelivät valvontaluettelon tärkeimmät muutokset. Komission delegoitu asetusta (EU) 2018/1922 hyväksyttiin 10. lokakuuta 2018 ja julkaistiin 14. joulukuuta 2018¹¹.

- ***Tekninen tiedonvaihto täytäntöönpanoa koskevista erityiskysymyksistä***

Ruotsin johtama ydinalan valvontaa käsittelevä virtuaalityöryhmä suoritti *tiettyjen ydinalan tuotteiden valvontaparametrien teknisen arvioinnin*, ja kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmä tuki virtuaalityöryhmän ehdotusta, joka koski ydinvoimaohjelmistohuomautuksen sisällyttämistä EU:n vuoden 2018 kaksikäyttötutustuotteiden luetteloon. Kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmä myös kannatti tiettyjä, esimerkiksi luokkiin 0A001 (ydinreaktorit) ja 0B001 (laitokset luonnonuraanin, köyhdytetyn uraanin tai

¹⁰ Vuonna 2017 annettiin 20 epäämispäätöstä matkaviestinyhteyksien sieppaamiseen tai häirintään tarkoitetuille laitteille, 1 IP-verkkoviestintään seurantaajärjestelmille ja 13 tunkeutumishajelmistoille.

¹¹ EUVL L 319, 14.12.2018, s. 1.

esimerkiksi erityisten halkeamiskelpoisten aineiden isotooppien erotusta varten) liittyviä valvontaparametreja koskevan keskustelun jatkamista tämän alan valvonnan tulkitsemisen yhdenmukaistamiseksi.

Lisäksi kaksikäyttötuoiteiden koordinoitiryhmä kannatti teknisten asiantuntijoiden ryhmän perustamista kemiallisten aineiden lähtöaineina käytettävien suolojen valvontaa varten, ja koordinoitiryhmä tuki aihetta koskevan EU:n kannan teknistä valmistelutyötä asianomaisen monenvälisen vientivalvontajärjestelmän puitteissa.

Kaksikäyttötuoiteiden koordinoitiryhmä piti 12. lokakuuta 2018 yhteisen kokouksen lupa- ja tulliasiantuntijoiden kanssa suorittaakseen tiettyjä tulliin liittyviä säännöksiä koskevan teknisen tutkimuksen. Säännökset koskivat esimerkiksi viejän, vastaanottajan ja kaksikäyttötuoiteiden vienti- ja tulli-ilmoituksessa esitettävien loppukäyttäjätietojen määrittelyä sekä vastaavuustaulukon roolia kaksikäyttötuoiteiden riskien valinnassa, jonka suorittavat tulliviranomaiset.

3.3 Kaksikäyttötuoiteiden vientivalvontaa koskevat EU:n suuntaviivat

Kaksikäyttötuoiteiden koordinoitiryhmä perusti sisäisiä vaatimustenmukaisuusohjelmia käsittelevän teknisten asiantuntijoiden ryhmän. Tämä teknisten asiantuntijoiden ryhmä järjesti neljä kokousta (29. tammikuuta, 1. maaliskuuta, 7. toukokuuta ja 30. marraskuuta), ja lisäksi se järjesti syys-marraskuussa 2018 julkisen kuulemisen sisäisiä vaatimustenmukaisuusohjelmia koskevasta ohjeluonnoksesta. Vastauksia saatiin yhteensä 169. Niitä antoivat toimialajärjestöt ja viejät 23:sta EU:n jäsenvaltiosta. Teknisten asiantuntijoiden ryhmän jäsenet tutustuivat alan toimijoiden vastauksiin, ja ohjeluonnos esiteltiin sidosryhmille vientivalvontafoorumin yhteydessä 13. joulukuuta 2018. Ohje on määrä hyväksyä vuonna 2019.

3.4 Sähköinen tiedonvaihto toimivaltaisten viranomaisten välillä

Asetuksen 25 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaan komission on laadittava kertomus, jossa käsitellään 19 artiklan 4 kohdan täytäntöönpanoa sekä sitä, ”mihin vaiheeseen on edetty suojatun ja koodatun järjestelmän perustamisessa jäsenvaltioiden ja komission välistä tietojenvaihtoa varten”. Komissio jatkoi edelleen kaksikäyttötuoiteiden koordinoitiryhmän tukemana kaksikäyttötuoiteita koskevan sähköisen järjestelmän (DUeS) kehittämistä. Järjestelmä on komission ylläpitämä suojattu ja koodattu sähköinen järjestelmä, jolla tuetaan tehokasta tiedonvaihtoa vientivalvontaviranomaisten ja komission välillä. Kaksikäyttötuoiteiden koordinoitiryhmä sopi vuoden 2018 aikana tietyistä DUeS-järjestelmään tehtävistä parannuksista ja kehitti toimintoja, jotka tukevat *asetuksen (EY) N:o 428/2009 13 artiklan 5 kohdan mukaisia epäämispäätösilmoituksia* sekä *11 artiklan ja 13 artiklan 5 kohdan mukaisia toimivaltaisten viranomaisten välisiä kahdensivisiä neuvotteluja*. DUeS-järjestelmään tehtiin muita vähäisempiä päivityksiä esimerkiksi joulukuussa 2018, kun DUeS-järjestelmän sisältämä luettelo päivitettiin komission delegoidun asetuksen (EU) 2018/1922 mukaisen *EU:n valvontaluettelon vuoden 2018 päivityksen* huomioon ottamiseksi.

Kaksikäyttötuoiteiden koordinoitiryhmä jatkoi myös edelleen toimivaltaisten viranomaisten vapaaehtoiseen käyttöön tarkoitetun sähköisen lupafoorumin kehitystyön tukemista tähän

keskittyvän teknisten asiantuntijoiden työryhmän kautta. Sähköiseen lupamenettelyyn keskittyvä teknisten asiantuntijoiden työryhmä kokoontui kahdesti (14. maaliskuuta ja 13. syyskuuta 2018) vuonna 2017 tehdyn toteutettavuustutkimuksen jälkeen sekä jatkoi sähköisen lupamenettelyn pilottihankkeen tukemista. Nk. front office -prototyyppi oli valmis toimivaltaisten viranomaisten koekäyttöön ja ns. back office -prototyyppi oli kehitteillä vuoden 2018 lopulla. Pilottihankkeeseen liittyivät Italia, Latvia, Romania ja Kreikka. Hanke esiteltiin sidosryhmille vientivalvontafoorumin yhteydessä 13. joulukuuta 2018. Vuoden 2018 lopulla sähköinen lupajärjestelmä oli käytössä 13 jäsenvaltiossa.

3.5 Kaksikäyttötuoiteita käsittelevä EU:n asiantuntijapooli

Komission yhteisen tutkimuskeskuksen hallinnoima kaksikäyttötuoiteita käsittelevä EU:n asiantuntijapooli ja jäsenvaltioiden asiantuntijat antoivat edelleen vuonna 2018 tukea toimivaltaisille viranomaisille, jotka pyysivät neuvoja erityisten lupatapausten arvioinnissa. Raportointikaudella annettiin kaikkiaan kymmenen tavaraluokitusta koskevaa teknistä lausuntoa kuudelle toimivaltaiselle viranomaiselle.

3.6 Täytäntöönpano ja sen valvonta

Kaksikäyttötuoiteiden koordinoitiryhmä vaihtoi tietoja valvonnan täytäntöönpanosta. Saatavilla olevien tietojen mukaan jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten ja komission henkilöstöstä koostuvaan EU:n vientivalvontaverkostoon kuului vuonna 2018 yli 300 työntekijää. Mitä tulee täytäntöönpanon valvontaan, vuonna 2017 kirjattiin 120 vientivalvontasäädösten rikkomistapausta ja kansalliset lainvalvontaviranomaiset määräsivät 130 hallinnollista seuraamusta ja kaksi rikosoikeudellista seuraamusta.

3.7 Valmiuksien kehittäminen

Vuonna 2017 komission yhteinen tutkimuskeskus järjesti edelleen teknisiä seminaareja yhteistyössä Yhdysvaltojen energiaministeriön kanssa ja piti kymmenennen seminaarin 23.–24. toukokuuta 2017 Maailman tullijärjestön päämajassa Brysselissä. Tilaisuuteen osallistui lupavirkailijoita ja teknisiä asiantuntijoita toimivaltaisista viranomaisista sekä viejiä, tutkijoita ja tutkimusorganisaatioita. Käsiteltyjen aihepiirien joukossa olivat valvontaluetteloon kuulumattomien tuotteiden valvonnan toteuttamiseen sekä tullikoodien ja vientivalvontaluetteloiden yhdistämiseen liittyvät haasteet.

Vuonna 2018 kaksikäyttötuoiteiden koordinoitiryhmä tuki komission yhteistä tutkimuskeskusta tämän järjestäessä *EU:n valmiuksien kehittämiseen tähtäävää, nk. ”Inreach”-seminaaria*, joka pidettiin 6.–7. maaliskuuta 2018 Isprassa, Italiassa, sekä *teknistä seminaaria*, joka järjestettiin niin ikään Isprassa yhdessä Yhdysvaltojen ydinalan turvallisuusviraston (NNSA) kanssa 18.–19. syyskuuta 2018.

Komission yhteinen tutkimuskeskus esitteli kemikaalien vientivalvontakäsikirjan, joka sisältää EU:n lukuisten kauppasäädösten mukaiset kemikaalien vastaavuuskoodit (vientivalvontaluokka, tullikoodi, CAS-numero ja kemiallinen nimi).

3.8 Avoimuus ja vuoropuhelu teollisuuden ja tiedeyhteisön kanssa

Kaksikäyttötuoiteiden koordinoitiryhmä tuki 13. joulukuuta 2018 Brysselissä pidetyn vientivalvontafoorumin järjestämistä toimialajärjestöjen, kaksikäyttötuoiteita valmistavien

yritysten, tiedeyhteisön ja kansalaisjärjestöjen kanssa. Foorumissa keskusteltiin EU:n vientivalvonnan täytäntöönpanosta ja sen uudenaikaistamista koskevasta lainsäädäntöprosessista. Komissio ja toimivaltaiset viranomaiset olivat järjestäjinä tai osallistujina kaikkiaan yli 180 tiedostustapahtumassa vuonna 2018.

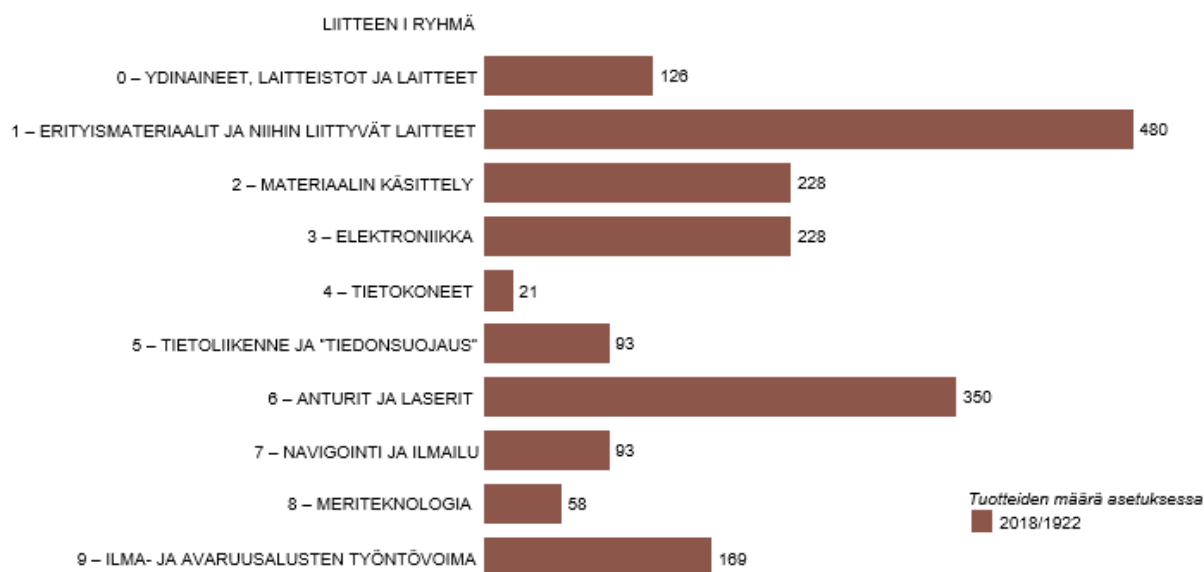
Kaksikäyttötuotteiden koordinoitiryhmä myös valmisteli ohjeistusta tukeakseen viejiä asetusten täytäntöönpanossa. Esimerkiksi kattavassa muutoksia koskevassa muistiossa tiivistetään tiedotustarkoituksessa komission delegoidulla asetuksella (EU) 2018/1922 EU:n valvontaluetteloon tehdyt muutokset.

4 EU:N VIENTIVALVONTA – KESKEISET TIEDOT

Kaksikäyttötuotteiden kokonaisviennistä (mukaan luettuina luetteloon kuulumattomat kaksikäyttötuotteet) on vaikeaa saada luotettavia tietoja, koska vastaavasti määriteltyä talouden alaa ei ole. Komissio ja jäsenvaltiot keräävät kuitenkin tietoa, jonka avulla voidaan arvioida kaksikäyttötuotteiden vientiä toisaalta toimivaltaisten viranomaisten keräämien konkreettisten lupatietojen ja toisaalta hyödykkeitä, muun muassa kaksikäyttötuotteita, koskevien tilastojen perusteella. Seuraavassa esitetään vuoden 2017 vientitietoarviot. On syytä huomata, että esitetyt arviot eivät kata kaksikäyttötuotteiden kauppaan liittyviä palveluita ja aineettomia teknologiansiirtoja.

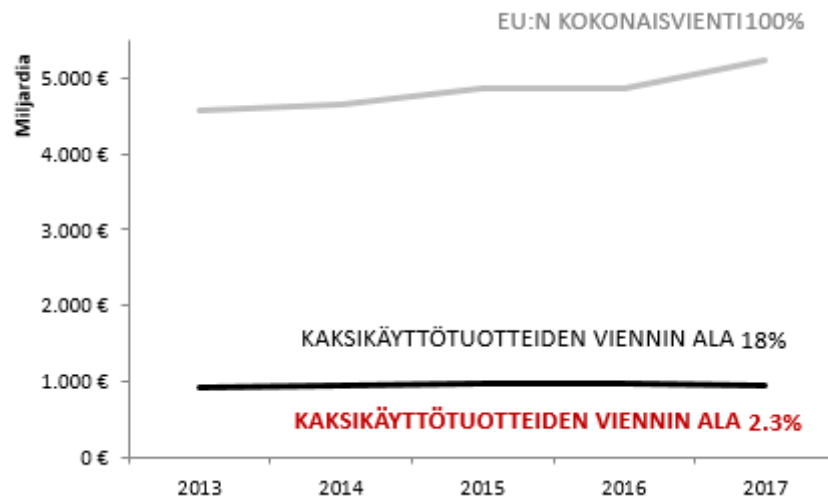
4.1 EU:n kaksikäyttötuotteiden kauppa: tuotteet ja määräpaikat

Vuonna 2018 asetusta sovellettiin ensisijaisesti noin 1 846:n liitteessä I (EU:n valvontaluettelossa) luetellun ja kymmeneen ryhmään luokitellun (kaavio 1) kaksikäyttötuotteen vientiin. Nämä kaksikäyttötuotteet liittyvät noin 1 000 hyödykkeeseen, joita ovat muiden muassa kemikaalit, metallit ja ei-metalliset mineraalituotteet, tietokoneet, elektroniset ja optiset tuotteet, sähkölaitteet, koneet, ajoneuvot ja kuljetusvälineet ja jotka tavallisesti edustavat huipputekniikkaa tällä laajalla ja vaihtelevalla hyödykkeiden alalla.

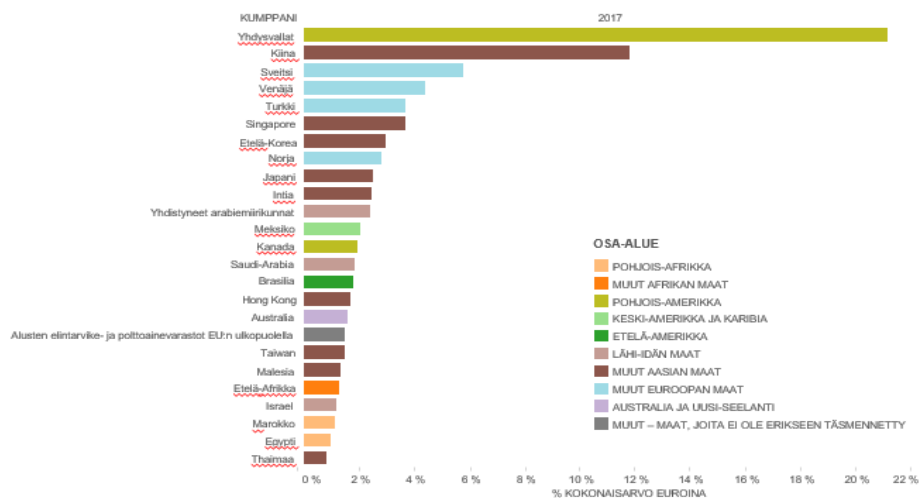
Kaavio 1: Liitteen I kymmenessä ryhmässä lueteltujen kaksikäyttötuotteiden määrät asetuksen (EU) 2018/1922 hyväksymisen jälkeen.

Tilastolliset arviot kaksikäyttötuotteiden kaupan suhteellisesta merkityksestä osoittavat, että kaksikäyttötuotteiden vienti muodostaa noin 2,3 prosenttia EU:n (sisäisestä ja ulkoisesta) kokonaisviennistä laajan ”kaksikäyttötuotteiden viennin alan”¹² puitteissa (kaavio 2).

Kaavio 2: Tilastolliset arviot EU:n sisäisestä ja ulkoisesta kaksikäyttötuotteiden viennistä.

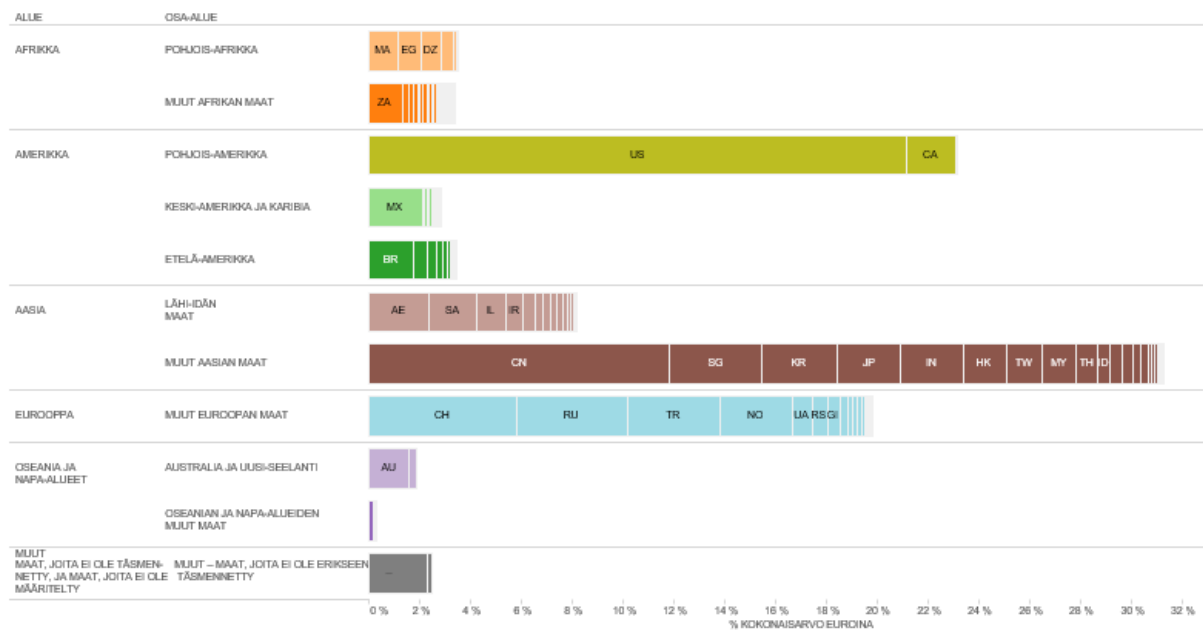
Tilastollisista arvioista käy ilmi myös kaksikäyttötuotteiden viennin tärkeimmät määrämaat ja se, että suuri osa viennistä suuntautuu unionin yleisen vientiluvan piiriin kuuluvuihin maihin. Määrämaat heijastavat EU:n asianomaisten hyödykkeiden vientimarkkinoiden rakennetta sekä kaupan helpottamista unionin yleisillä vientiluvilla (kaaviot 3 ja 4)¹³.

Kaavio 3: EU:n kaksikäyttötuotteiden vientiä koskevat arviot: 25 tärkeintä määrämaata ja osa-aluetta vuonna 2017.

¹² Komission yhteisen tutkimuskeskuksen kehittämässä tilastollisissa menetelmissä hyödynnetään verotuksen ja tulliliiton pääosaston kehittämää vastaavuustaulukkoa, jossa kaksikäyttötuotteiden luokat yhdistetään tullikoodeihin, ja Eurostatin Comext-tietoja sekä lupatietoja. Kaksikäyttötuotteiden viennin alan käsitteellä viitataan laajaan ja vaihtelevaan hyödykkeiden alaan, johon kaksikäyttötuotteet kuuluvat. Kaksikäyttötuotteiden kauppa tapahtuu tämän hyödykealan piirissä, mutta se ei ole identtinen sen kanssa, sillä läheskään kaikki näistä hyödykkeistä eivät ole kaksikäyttötuotteita.

¹³ ”Alusten elintarvike- ja polttoainevarastot EU:n ulkopuolella” määritellään laivojen ja ilma-alusten varastojen toimituksiksi. ”Muut – maat, joita ei ole erikseen täsmennetty” sisältää maat ja alueet, joita ei ole määritetty kolmansien maiden kanssa käytävässä kaupassa (näitä koodeja käytetään yleensä avomerilaitoksiin toimitettavista tavaroista).

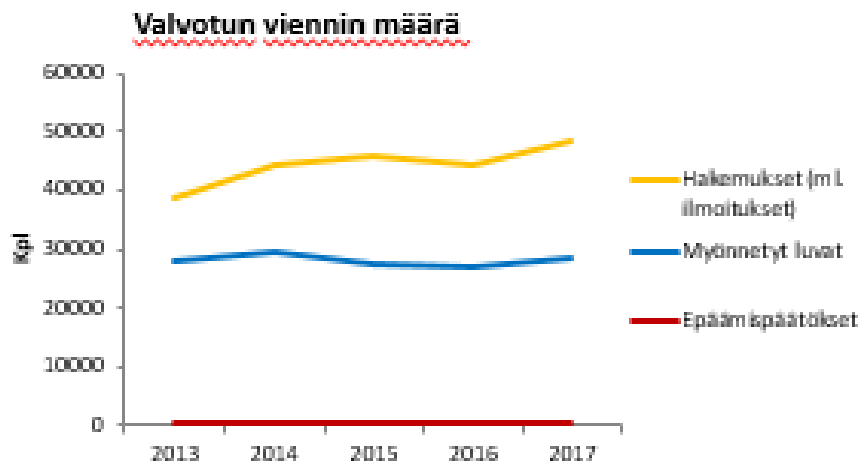
Kaavio 4: EU:n kaksikäyttötutustuotteiden vientiä koskevat arviot: määrämaat maailman eri alueiden ja osa-alueiden mukaan vuonna 2017.

4.2 EU:n kaksikäyttötutustuotteiden kaupan valvonta: hakemukset, luvat ja epäämispäätökset

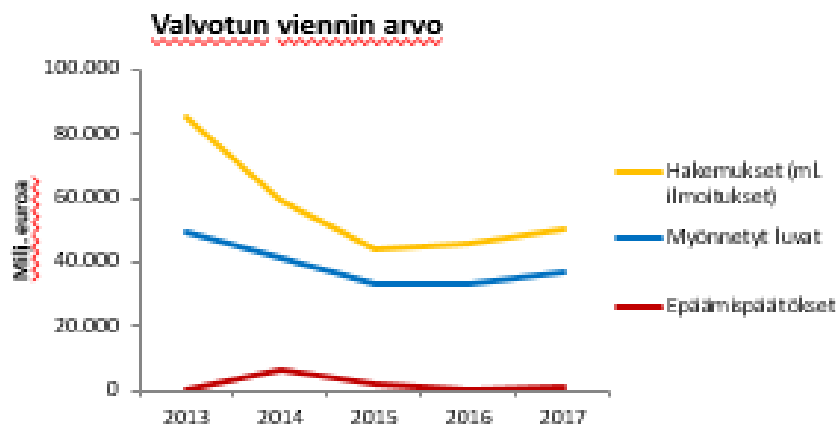
Asetuksen 19 artiklan 2 kohdan mukaan ”jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet luodakseen toimivaltaisten viranomaisten välille suorat yhteistyö- ja tietojenvaihtoyhteydet yhteisön vientivalvontajärjestelmien tehostamiseksi”. Tähän pyrkien kaksikäyttötutustuotteiden koordinoitiryhmä on vaihtanut lupa- ja muita tietoja parantaakseen ymmärrystä vientivalvonnasta ja sen taloudellisista vaikutuksista. Osa raportointikaudella kerätyistä tiedoista esitetään jäljempänä. On kuitenkin huomattava, että kaikki jäsenvaltiot eivät kerää kaikkia tietoja. Seuraavassa esitettävät tiedot ovat siis jäsenvaltioiden antamiin tietoihin perustuvia arvioita kokonaismääristä ja -arvoista.

Hakemusten kokonaisarvo¹⁴ oli 50,2 miljardia euroa, eli valvotun kaksikäyttötutustuotteiden viennin osuus oli 2,7 prosenttia EU:n yhteenlasketusta ulkomaanviennistä. Vientilupien piiriin kuuluvan kaksikäyttötutustuotteiden kaupan määrä oli 36,6 miljardia euroa eli 2 prosenttia EU:n yhteenlasketusta ulkomaanviennistä. Suurin osa liiketoimista toteutettiin yksittäisten vientilupien (vuonna 2017 myönnettiin noin 25 600 yksittäistä vientilupaa) ja yleisten vientilupien nojalla (arvon mukaan). Vain pieni osuus viennistä tosiasiallisesti evättiin: vuonna 2017 annettiin noin 631 epäämispäätöstä, joiden osuus valvotun kaksikäyttötutustuotteiden viennin arvosta kyseisenä vuonna oli noin 1,5 prosenttia ja osuus EU:n yhteenlasketusta ulkomaanviennistä 0,04 prosenttia.

¹⁴ Tähän lukuun sisältyy yleisten vientilupien mukaisten lupahakemusten ja ilmoitusten arvo.

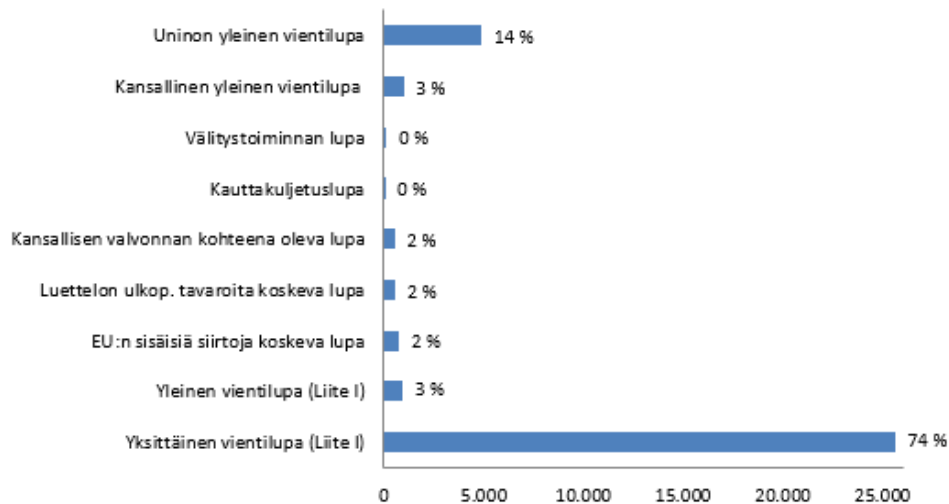
Kaavio 5: Vientilupien ja epäämispäätösten lukumäärä (2013-2017)¹⁵.

Kaavio 6: Vientilupien ja epäämispäätösten arvo 2013–2017 (milj. euroa).

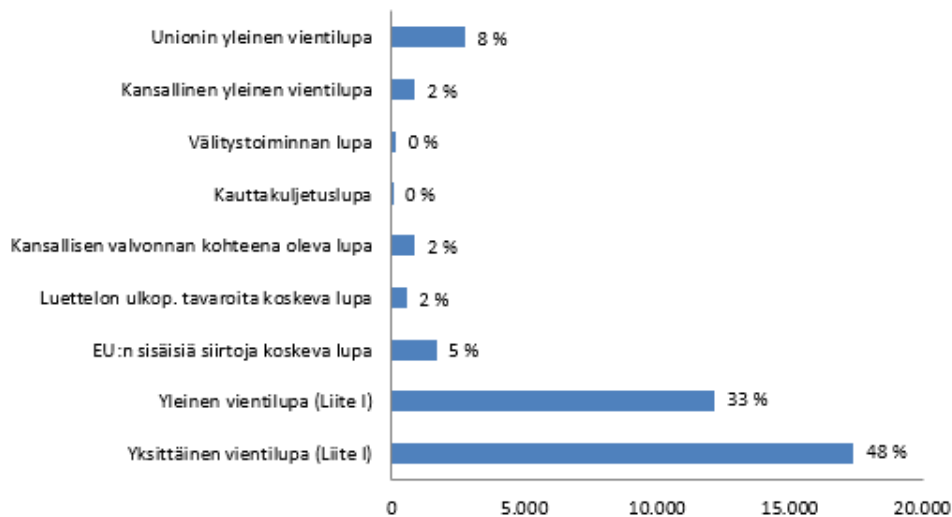
¹⁵ Kaavioissa 5 ja 6 ”hakemuksia” koskeviin tietoihin sisältyvät kaikki lupahakemukset, mukaan luettuina yleisiin vientilupiin liittyvät ilmoitukset, jolloin saadaan käsitys ”valvotusta viennistä” eli lupamenettelyn alaisen EU:n ulkoisen viennin arvosta. Tapauksissa, joissa hakemuksia koskevia tietoja ei ole saatavilla, kaavioissa käytetään vientilupia koskevia tietoja arvioina hakemuksia koskevista tiedoista. ”Vientilupia” koskevat tiedot viittaavat yksittäisten ja yleisten vientilupien nojalla sallittuun kaksikäyttötuotteiden vientiin. Hakemusten määrä ei välttämättä vastaa vientilupien ja epäämispäätösten summaa, sillä monet hakemukset saatetaan peruuttaa ja joitakin hakemuksia ei ehkä saada käsiteltyä saman vuoden aikana. ”Epäämispäätöksillä” viitataan epäämispäätösten kohteena olevan viennin määrään ja arvoon.

Luvallisen viennin määrä lupatyypeittäin vuonna 2017

Kaavio 7: Vientilupien määrä tyypeittäin vuonna 2017.

Luvallisen viennin arvo lupatyypeittäin vuonna 2017

Kaavio 8: Vientilupien arvo tyypeittäin vuonna 2017 (milj. euroa).

5. Asetuksen 15 artiklan 3 kohdan nojalla siirretyn vallan käyttö

Asetuksessa siirretään komissiolle valta panna täytäntöön joitakin mainitun asetuksen säännöksiä. Asetuksen 15 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Siirretään komissiolle valta antaa delegoituja säädöksiä 23 a artiklan mukaisesti siltä osin kuin on kyse liitteessä I esitetyn kaksikäyttötuoteluettelojen ajan tasalle saattamisesta. Liitteen I ajan tasalle saattaminen tapahtuu tämän artiklan 1 kohdassa määritellyn soveltamisalan mukaisesti. Jos liitteen I ajan tasalle saattaminen koskee kaksikäyttötuotteita, jotka on lueteltu myös liitteissä II a–II g tai liitteessä IV, nämä liitteet on muutettava tämän mukaisesti.” Lisäksi 23 a artiklan 2 kohdassa säädetään, että ”komissio laatii siirrettyä säädösvaltaa koskevan kertomuksen viimeistään yhdeksän kuukautta ennen viiden vuoden pituisen kauden päättymistä” ja että

”säädösvallan siirtoa jatketaan ilman eri toimenpiteitä samanpituisiksi kausiksi, jollei Euroopan parlamentti tai neuvosto vastusta tällaista jatkamista viimeistään kolme kuukautta ennen kunkin kauden päättymistä”.

Delegoitujen asetusten antamista koskevaa valtaa on käytetty säännöllisesti ja hyvissä ajoin asetuksen (EY) N:o 428/2009 liitteessä I olevan kaksikäyttötutteen luettelon saattamiseksi ajan tasalle. Näin on voitu varmistaa kansainvälisten turvallisuusvelvoitteiden täysimääräinen noudattaminen, taata avoimuus ja säilyttää EU:hun sijoittautuneiden viejien kilpailukyky. Komissio on asetuksen mukaisesti järjestänyt myös asiaankuuluvia kuulemisia asiaa valmistellessaan, myös asiantuntijatasolla. Esimerkiksi Euroopan parlamentin edustajia on kutsuttu joka vuosi kaksikäyttötutteen koordinoitiryhmän erikoisistuntoon, jonka aikana on esitelty ja selitetty keskeiset EU:n valvontaluetteloon tehtävät muutokset ja keskusteltu vuotuisen päivityksen aikataulusta.

Komissio on antanut seuraavat viisi delegoitua asetusta sen jälkeen, kun vallan siirtäminen tuli voimaan vuonna 2014:

- komission delegoitu asetukset (EU) N:o 1382/2014, annettu 22 päivänä lokakuuta 2014, kaksikäyttötutteen vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 428/2009 muuttamisesta
- komission delegoitu asetukset (EU) 2015/2420, annettu 12 päivänä lokakuuta 2015, kaksikäyttötutteen vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 428/2009 muuttamisesta
- komission delegoitu asetukset (EU) 2016/1969, annettu 12 päivänä syyskuuta 2016, kaksikäyttötutteen vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 428/2009 muuttamisesta
- komission delegoitu asetukset (EU) 2017/2268, annettu 26 päivänä syyskuuta 2017, kaksikäyttötutteen vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 428/2009 muuttamisesta
- komission delegoitu asetukset (EU) 2018/1922, annettu 10 päivänä lokakuuta 2018, kaksikäyttötutteen vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 428/2009 muuttamisesta.

6. PÄÄTELMÄT

Komissio pyytää Euroopan parlamenttia ja neuvostoa ottamaan huomioon tämän kertomuksen, joka liittyy EU-asetuksella komissiolle siirrettyjen valtuuksien asianmukaiseen käyttämiseen.